

Název školy: ZŠ A MŠ ÚDOLÍ DESNÉ, DRUŽSTEVNÍ 125
Název projektu: Ve svazkové škole aktivně - interaktivně
Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3465
Autor: Iva Kvapilíková
Tematický okruh: Vánoce
Název: VY_12_INOVACE_8_ČJS
Vytvořeno: říjen 2012

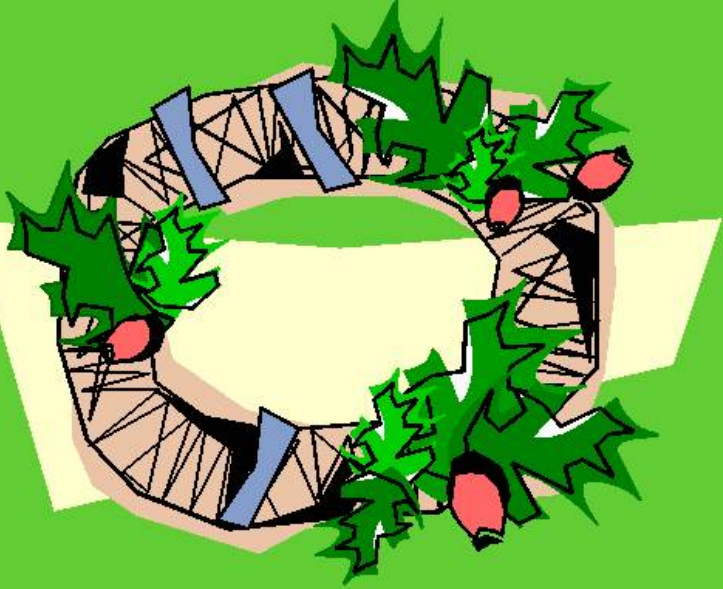
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Anotace:

Prezentace seznamuje žáky s tradičními českými lidovými zvyky, které se pojí s obdobím začínajícím adventem a končícím svátkem Tří králů.

Vánoční zvyky a tradice

Oslavy vánočních svátků začínají adventem. Je to období od čtvrté neděle před vánočními svátky do Vánoc.

V této době se netančilo, nekonaly se svatby, lidé se postili a připravovali se na příchod Ježíška. To znamená, že uklízeli, sháněli potraviny na vánoční hody, ale také se modlili a zamýšleli nad tím, jací byli v uplynulém roce.

My si v dnešní době připomínáme tento zvyk zapalováním svíček na adventním věnci a třeba i návštěvou adventních koncertů.

Maminky také v této době uklízejí domácnosti a pečou vánoční cukroví.

4.prosince - svátek svaté Barbory

Naši předkové věřili, že v tento den chodí po vesnicích bíle oděná bytost s metličkou, která trestá zlobivé děti a obdarovává hodné.

Dívky si v tento den v sadu řezaly třešňové větvičky do vázy a věřily, že které do Štědrého dne vykvete, ta se do roka vdá.

6.prosince - svátek svatého Mikuláše

Až do dnešního dne se zachoval zvyk, kdy domácnosti obchází Mikuláš s anděli a čerty a nadělují dětem podle zásluh.

13. prosince - svátek svaté Lucie

Lucie nebo taky Lúca prý chodila a trestala neposlušné přadleny, které i na její svátek neposlechly a neustaly s prací, jak přikazoval zvyk.

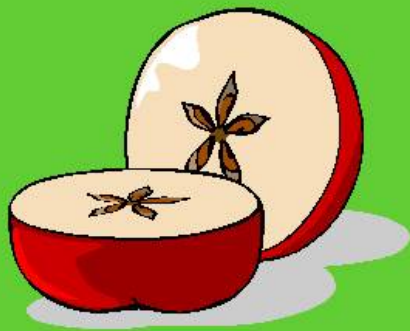
Někde taky vymetaly metlou ze světnice smetí, jako vše špatné, co se v uplynulém roce přihodilo.

Nejvíce zvyků se ale udržovalo na Štědrý den - 24. prosince

Do dnešních dnů se zachovaly jen některé z nich.

**Na Štědrý den se měl držet celý den
půst. To znamená, nic nejíst.
Rodiče slibovali dětem, že za
odměnu uvidí zlaté prasátko.**

Součástí vánoční výzdoby domácností byly betlémy z různých materiálů, ze dřeva, papíru, ale třeba i z chlebové střídky. Dodnes je můžeme obdivovat v muzeích.

Před 200 lety se v domácnostech objevily první vánoční stromečky, které postupem času betlémy téměř vytlačily. Zpočátku se stromečky věšely ze stropu špičkou dolů.

Po vsi chodívali koledníci, kteří zpívali koledy a dostávali za to výslužku.

U stolu při večeři nesměl sedět lichý počet lidí, jedno prázdné místo se prostíralo pro ty, co už odešli ze světa živých.

Na stole mělo být devět druhů jídel upravených ze všeho, co se na poli i na zahradě urodilo.

Část jídla se dávala dobytku, zahrabávala v sadu a sypala do studny.

Po večeři se pouštěly lodičky z ořechových skořápek s rozžatými svíčkami po vodě. Pokud se někomu skořápka převrhla a zhasla, bylo to údajně znamení, že dlouho nebude mezi živými.

Když skončila plavba lodiček, lilo se do vody roztavené olovo nebo vosk. Z odlitků se pak věštilo, co by mohl přinést následující rok.

**I rozkrojené jablíčko mohlo
přinést odpověď na otázku,
co člověka příští rok čeká.
Hvězdička z jadérek
věštila zdraví a štěstí,
křížek přinášel
nemoci, trápení a smrt.**

Dívky, které se chtěly vdávat, házely střevícem ke dveřím. Otočil-li se špičkou do místnosti, zůstaly následující rok ještě doma. Mířila - li špička boty ze dveří, dalo se čekat, že bude svatba.

Zkoušely také třást venku kmenem bezu se slovy:

*Třesu, třesu bez, ozvi se mi pes,
kde můj milý dnes.*

Ze směru, odkud se ozvalo štěkání psa, měl přijít nápadník.

25.prosince - Boží hod

Tento den se nesmělo pracovat, lidé ho trávili doma s rodinou. Někde začínali chodit koledníci.

26.prosince - svátek svatého Štěpána

Chasníkům končila tento den služba u sedláka, mohli s výslužkou a penězi odejít jinam za prací.

I tento den byl dnem koled.

1. ledna - Nový rok

V kostelích vyzváněly zvony, z městských hradeb se střílelo z děl a na některých místech Moravy chlapci práskali bičem. Lidé si přáli do nového roku a dávali si drobné dárky.

6. ledna - svátek Tří králů

Až dosud se u nás udržel zvyk, že v tento den koledníci oblečení jako tři králové obcházejí vesnici, zpívají koledy a na dveře píší tři písmena
K+M+B.

V současné době při koledě sbírají finanční příspěvky na pomoc potřebným lidem.

Zdroje obrázků:

TŘEBECHOVICKÉ MUZEUM BETLÉMŮ. Wikimedia Commons [online]. [cit. 23.11.2012]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:TBetlem_det3.jpg

NOSTRIFIKATOR. Wikimedia Commons [online]. [cit. 23.11.2012]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Trebic_jejkov_betlem_detail.jpg

GERMAŠEV. Wikimedia Commons [online]. [cit. 23.11.2012]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:%D0%93%D0%B5%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%B5%D0%B2_%D0%A1%D0%BE-%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D0%B7%D0%B4%D0%BE%D0%B9_1916.jpg

J.DNCSN. Wikimedia Commons [online]. [cit. 23.11.2012]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Orechy_3.jpg

WASILY. Wikimedia Commons [online]. [cit. 23.11.2012]. Dostupný na WWW: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Driekoningen.JPG?uselang=cs>